

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
НААНУ ННЦ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ НААНУ

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

**Матеріали X (Ювілейної) Міжнародної
науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю НУХТ**

23-24 травня 2014 р.

Тези доповідей

Київ НУХТ 2014

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МІЖБАНКІВСЬКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

В.П. Мартиненко, д-р екон. наук,

Н.О. Безбах

Національний університет харчових технологій

Конкуренція в банківській сфері – об'єктивне явище еволюції світової фінансово-кредитної системи, обумовлене зростаючими потребами суспільства в капіталізації вільних грошових коштів. Історично ринок базується на конкуренції. Там, де є конкуренція, виникає необхідність у виробленні особливих прийомів і засобів збереження свого місця на ринку або завоювання нових сегментів ринку. Особливої актуальності ця проблема набуває в банківській сфері, де в останні роки активізувалися інтеграційні процеси й підвищилися вимоги до банків щодо забезпечення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародних фінансових ринках.

У загальному вигляді конкуренцію можна визначити як суперництво ринкових суб'єктів, зацікавлених у досягненні однієї і тієї ж мети. Такими ринковими суб'єктами є або продавці, або покупці. Характерні ознаки конкуренції наступні:

- існування ринків з альтернативними можливостями вибору для покупців (продавців);

- наявність певної кількості покупців (продавців), що змагаються між собою і використовують різні інструменти ринкової політики [1].

Аналогічно міжбанківська конкуренція – це процес, що здійснюється в динаміці суперництва комерційних банків та інших кредитних інститутів, в ході якого вони прагнуть забезпечити собі стійкий стан на ринку кредитів і банківських послуг. Сферою міжбанківської конкуренції є банківський ринок. Його специфіка полягає в тому, що це – дуже складне утворення, що має стійкі границі, які складаються з багатьох елементів. Міжбанківська конкуренція поняття досить умовне, оскільки конкурують на банківському ринку не тільки банки. Існують такі сутнісні характеристики міжбанківської конкуренції:

- 1) міжбанківська конкуренція – це перш за все безперервний і динамічний процес суперництва;

- 2) суперниками банку на ринку виступають не тільки інші банки, але й небанківські фінансово-кредитні інститути (НБФКІ) і нефінансові підприємства;

- 3) об'єктом конкурентної боротьби є не тільки банківські, але і небанківські фінансові послуги, оскільки банки в даний час все активніше впроваджуються в різні сегменти ринку фінансових послуг [2].

Звідси випливає, що міжбанківська конкуренція являє собою безперервний і динамічний процес суперництва банків, небанківських фінансових інститутів і нефінансових підприємств, в ході якого вони прагнуть забезпечити собі міцне становище на ринку фінансових послуг. Її характерними ознаками є:

1. Існування ринків з альтернативними можливостями для покупців (продавців) вибору банківських і небанківських фінансових послуг.

2. Наявність більшої чи меншої кількості продавців (покупців) традиційних і нетрадиційних банківських послуг, які змагаються між собою і використовують різні інструменти ринкової політики.

3. Чергування застосовуваних інструментів ринкової політики одними конкурентами і відповідних заходів іншими конкурентами, що можливо через відсутність патентів на нововведення на банківські операції.

У країнах з розвиненими ринковими відносинами банки, маючи зв'язок з іншими ринками, конкурують на трьох рівнях: між банками, які традиційно поділяються на спеціалізовані та універсальні; між банками і НБФКІ; між банками і нефінансовими інститутами (пошта, торгові будинки, будівельні компанії та ін.). Міжбанківська конкуренція є однією з різновидів ринкової конкуренції. Її специфіка визначається багатьма особливостями:

- конкуренція в банківській сфері виникла пізніше, ніж у промисловості та інших сферах економіки, але для її розвитку є більше умов і вона відрізняється більшою інтенсивністю;

- в якості конкурентів банків виступають не тільки інші банки, але й НБФКІ і не фінансові підприємства;

- банки обмежені у своїй конкурентній боротьбі, так як існують бар'єри для проникнення на ринок нових конкурентів;

- для банків немає проблеми збуту банківських послуг, тому що їх виробництво і збут збігаються у часі;

- завоювання нових ринків не супроводжується відходом банку зі старих ринків;

- міжбанківська конкуренція розвивається в умовах більш жорсткого, в порівнянні з іншими фінансовими ринками, регулюючого впливу з боку держави та більш жорсткого банківського нагляду [3].

Конкурентоспроможний банк – це комерційна організація, що чітко розуміє свої стратегічні цілі, баченням майбутнього, компетентним персоналом і ефективним механізмом адаптації до умов сучасного світу та вимог клієнтів. Зростаюча конкуренція на ринку банківських послуг змушує банкірів пов'язувати майбутнє свого бізнесу з розвитком бізнесу своїх клієнтів, їх стратегічними цілями і завданнями. Тому він повинен забезпечити достатній рівень якості банківських послуг і банківського обслуговування. Таким чином, конкуренція у банківській сфері є об'єктивним процесом активізації ринкових взаємин у країні та активізації інтеграційних процесів у фінансовій сфері, що потребує підвищення рівня конкурентоспроможності банків, які прагнуть зміцнювати свої позиції на національному й міжнародних ринках фінансових послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фомін, І. Конкурентна позиція банку: детермінанти визначення та методика оцінки / І. Фомін // Вісник Національного банку України. – 2007. – №4. – С. 8-10.

2. Федулова, Л. Управління конкурентоспроможністю банків в умовах трансформаційної економіки : монографія / Л. Федулова, І. Волощук. – К. : Наук. світ, 2005. – 301 с.

3. Заруба, Ю.А. Конкурентоспроможність комерційного банку / Ю.А. Заруба // Фінанси України. – 2006. – №2-3. – С. 119-124.